

BIBLIOTEKARZ PODLASKI
4/2019 (XLV)
<https://doi.org/10.36770/bp.239>
ISSN 1640-7806 (druk) ISSN 2544-8900 (online)
<http://bibliotekarzpodlaski.pl>

Tetiana Szewczenko*

Odeski Narodowy Uniwersytet im. Ilji Miecznikowa, Ukraina

**Międzynarodowa Konferencja Naukowa
„Mit Odessy w kulturze światowej. Teksty - media -
wyobrażenia”, Białystok, 24-25 IX 2019 roku.
Sprawozdanie**

Zainicjowany w 2013 roku polsko-ukraiński, odesko-białostocki projekt badawczy „Odessa i Morze Czarne. Polsko-ukraińskie związki kulturowe” może się już pochwalić małym jubileuszem. W Białymstoku w dniach 24–25 września 2019 roku obradowała V Międzynarodowa Konferencja Naukowa z tego cyklu, zatytułowana „Mit Odessy w kulturze światowej. Teksty – media – wyobrażenia”. Przypomnijmy wcześniejsze spotkania naukowców z Polski i Ukrainy:

- I Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Obraz Odessy w literaturach słowiańskich”, Odessa, 12–13 IX 2013 roku.
- II Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Odessa i Morze Czarne jako przestrzeń literacka i kulturowa. Idee – konteksty – interpretacje”, Odessa, 15–16 IX 2016 roku.
- III Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Muzyka i opera w polsko-ukraińskim dialogu literackim i kulturowym”, Białystok, 4–5 V 2017 roku.
- IV Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Polacy w Odessie i na ukraińskim wybrzeżu Morza Czarnego. Historia – dziedzictwo – współ-

* Tetiana Szewczenko – dr, docent na Odeskim Narodowym Uniwersytecie im. Ilji Miecznikowa (Ukraina).

Tetiana Szewczenko, *Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Mit Odessy w kulturze światowej...”*

Otwarcie Konferencji. Od lewej: prof. Natalia Maliutina (UwB, Białystok),
prof. Jarosław Ławski (UwB, Białystok)
Fot. Bogumiła Maleszewska-Oksztol (Książnica Podlaska)

istnienie wielokulturowej wspólnoty miasta”, Odessa, 10–11 IX 2018 roku¹.

Na prawach wzajemności i gościnności V Konferencja odbyła się w Białymstoku. Zorganizowały ją wspólnie Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Białymstoku, Katedra Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” UwB, Wydział Filologiczny Odeskiego Narodowego Uniwersytetu im. Ilji Miecznikowa, Muzeum Literatury w Odessie i Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego. Tegoroczna sesja została przygotowana jako część projektu fi-

¹ Z tego cyklu wydano dotychczas monografie: *Odessa w literaturze słowiańskich. Studia*, red. J. Ławski, N. Maliutina, Białystok – Odessa 2016; *Odessa i Morza Czarne jako przestrzeń literacka*, red. J. Ławski, N. Maliutina, Białystok – Odessa 2019; *Odessa, muzyka, literatura. Ukraińsko-polski transfer kulturowy i literacki. Studia*, red. N. Maliutina, W. Biegluk-Leś, wstęp i układ J. Ławski, Białystok 2019.

Otwarcie Konferencji, pierwszy dzień obrad
Fot. Bogumiła Maleszewska-Oksztol (Książnica Podlaska)

nansowanego w ramach programu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego pod nazwą >Regionalna Inicjatywa Doskonałości< na lata 2019–2022, nr projektu 009/RID/2018/19, kwota finansowania 8 791 222,00 zł. Dzięki wsparciu z projektu RID mogła odwiedzić Białystok spora grupa badaczy odeskich, którzy byli tym razem głównymi prelegentami. Sesję przygotowawali, tak jak od lat, dr hab. Natalia Maliutina, prof. UwB (Odessa i Białystok) i prof. Jarosław Ławski (UwB), wspólnie przewodniczący Komitetowi Organizacyjnemu². W jego skład weszło liczne grono badaczy z Działu Naukowego Książnicy Podlaskiej, a także Dyrektor tejże placówki, Pani Jolanta Gadek. W 2019 roku podjęto następujące zagadnienia badawcze:

- Literackie wyobrażenia Odessy.
- Odessa jako miasto-mit w historiografii, malarstwie, filmie, sztukach audiowizualnych, teatrze i innych mediach.

² W skład Komitetu Organizacyjnego weszli nadto: dr Łukasz Zabielski – Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego, doc. dr Oksana Szupta-Wiazowska – Katedra Literatury Ukrainńskiej (Odessa), dr Iryna Neczitaliuk – Katedra Literatury Ukrainńskiej (Odessa), dr hab. Anna Janicka, prof. UwB – Wydział Filologiczny (Białystok), dr Robert Szymula – Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Białymstoku, dr Kamil K. Pilichiewicz – Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Białymstoku, dr Marcin Bajko – Katedra Badań Filologicznych „Wschód – Zachód” UwB, dr Michał Siedlecki – Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego.

Tetiana Szewczenko, *Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Mit Odessy w kulturze światowej...”*

- Ukraińskie i polskie wyobrażenia Odessy wobec wyobrażeń zachodnioeuropejskich i światowych.
- Odessa i Morze Czarne jako przestrzeń wielokulturowe.

Goście z Odessy przybyli do Białegostoku już w niedzielę 22 IX. W poniedziałek (23 IX) wzięli udział w specjalnie przygotowanej wycieczce pokazującej wielokulturowość Podlasia. Plan objazdu przygotowała mgr Izabela Szymańska (Książnica Podlaska), a objął on m. in. wizytę w Supraślu i Krużynianach. Odessyci byli zaskoczeni trwałą obecnością prawosławia i islamu w polskim krajobrazie kulturowym.

Obrady zainaugurowano we wtorek (24 IX) w Sali Audytorijnej Książnicy Podlaskiej. Gości powitali prof. Natalia Maliutina (UwB, Odessa) i dyr. Jolanta Gadek, zaś przemówienia wygłosili prof. Walentyna Musij, Zastępca Dziekana Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Odeskiego, i prof. Jarosław Ławski (UwB). W czasie inauguracji zaprezentowano odeskie tłumaczenie *Wspomnień Odessy, Jedyssanu i Budżaku* (Wilno 1845) Józefa Ignacego Kraszewskiego dokonane przez panią Alenę Javorską z odeskiego Muzeum Literatury, wydane w 2019 roku; goście z Odessy przekazali Książnicy Podlaskiej i Bibliotece Uniwersyteckiej bogaty zbiór książek naukowych opublikowanych w tym mieście. Obrady plenarne poprzedziła prezentacja osiągnięć slawistyki działającej na Królewskim Uniwersytecie Jordańskim w Ammanie. Wykładowcą ję-

Otwarcie Konferencji, pierwszy dzień obrad
Fot. Bogumiła Maleszewska-Oksztol (Książnica Podlaska)

Tetiana Szewczenko, *Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Mit Odessy w kulturze światowej...”*

zyka rosyjskiego jest tam doktorantka prof. Natalii Maliutiny od lat pracująca w Jordanii – dr Inna Zarovna, współpracująca z Uniwersytetem w Białymstoku i Działem Naukowym Książnicy Podlaskiej. Konferencja, co trzeba dodać, odbywała się pod patronatem Dziekana Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Odeskiego prof. Evgena Chernoiwanenko.

Pierwszą część obrad poprowadzili prof. Natalia Kondratenko i prof. Jarosław Ławski. Wysłuchano m. in. następujących wystąpień:

- dr hab. Grzegorz Zajac (Uniwersytet Jagielloński, Kraków), *Dwie Odessy, czyli Kraszewski i Niemcewicz. (Obserwacje powieściopisarza a relacja historyka w podróży)*;
  - prof. Walentina Musij (Odeski Uniwersytet im. I. Miecznikowa), *Топос «Одесса» в романе Сергея Ануфриева и Павла Пепперштейна «Мифогенная любовь Каст»*;
  - dr hab. Ewa Szczepkowska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie), *Felicja Jachimowicz – lekarz, balneolog, badacz odeskich literatów*;
- W części 2. (od godz. 15.00, po przerwie obiadowej) obrad, którą poprowadzili prof. Anna Janicka (UwB) i prof. Jarosław Poliszczuk (UAM, Poznań), wysłuchaliśmy pośród innych referatów następujących prelekcji:
- dr Inna Zarovna (Uniwersytet w Ammanie, Jordania), *Культурный опыт античности в наследии одесского театроведа Бориса Варнеке*;
  - doc. dr Iryna Nechytaluk (Odeski Uniwersytet im. I. Miecznikowa), *Пространство одесского двора в повести Анны Костенко «Цурки-гилки. Джазові імпровізації»*;
  - doc. dr Tamara Morewa (Odeski Uniwersytet im. I. Miecznikowa), *Еда Как слагаемое Одесского мифа в записках Александра Дерибаса*;
  - doc. dr Tetiana Szewczenko (Odeski Uniwersytet im. I. Miecznikowa), *Топология Одессы в эссеистике Б. Херсонского*;
  - pani Ekaterina Khomenko (Muzeum Literatury w Odessie), *Литературный миф Одессы в малоизвестных текстах XIX века*.

W czasie obrad zaprezentowano najnowszą ukraińską monografię literackiej Odessy autorstwa prof. Jarosława Poliszczuka (UAM, Poznań) pt. *Frontirna identičnost. Odessa XX stolitta* (Wydawnictwo „Duch i Litera”, 2019).

W Konferencji wzięło udział 22 badaczy z Białegostoku, Odessy, Poznania, Wrocławia, Olsztyna, Krakowa, Ammanu. Oczywiście grupą dominującą byli badacze ukraińscy: prof. Tetiana Meyzarska (Kijów), doc. dr Oksana

Tetiana Szewczenko, *Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Mit Odessy w kulturze światowej...”*

Szupta-Wiazowska, prof. Walentina Musij, prof. Nadieżda Spodarec, prof. Evgen Chernoiwanenko, prof. Olga Jakowlewa, doc. dr Artur Malinowski, doc. dr Tamara Moreva, doc. dr Tatiana Szewczenko (wszyscy z Uniwersytetu Odeskiego), pani Ekaterina Khomento (Muzeum Literatury w Odessie), prof. Ewegen Vasilev (Równe). Godzien zauważenia jest udział w sesji prof. Iriny Prochorowej z Moskwy, której przodkowie pochodzili z Białegostoku. Obrady wtorkowe zakończyła uroczysta kolacja. 25 września (środa) goście Konferencji kontynuowali indywidualne spotkania z polskimi partnerami, zwiedzali Białystok i Książnicę Podlaską, a wieczorem udali się do Gdańska na kolejną konferencję³.

Sesję uznano za przedsięwzięcie pożyteczne, udane. Jej plonem będzie kolejna monografia zbiorowa. Prof. Jarosław Poliszczuk (UAM), odpowiadając na apel organizatorów, zaproponował, by VI Konferencja w Odessie poświęcona była kobiecie w przestrzeni literackiej i kulturowej tego miasta.

³ Badacze odessy wzięli jeszcze udział w sesji: „Czas wolny i rozrywka w najnowszej literaturze rosyjskiej”, Gdańsk 26 IX 2019 roku.